

TELEGRAFUL ROMÂN

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

Mersul crizei.

Contele Khuen-Hedervary a sosit Duminecă seara la Budapesta, fără a fi fost însărcinat însă din partea Monarhului cu formarea cabinetului ungar. A venit numai pentru a studia situația. Eri, Marți, a plecat apoi cu trenul de seara earăși la Viena, spre a face Maieștiții Sale raport despre cele esperiate. A avut în capitala țerii noastre întrevedere cu fruntași, nu numai din partidul guvernamental, ci și din partidele opoziționale. A fost primit cu pre-venire pretutindenea, de unde se deduce, că un cabinet format din partea sa va fi bine primit. Programul de muncă al banului ar fi următorul: Proiectele militare se iau de la ordinea zilei, pentru-ca dieta să pōtă vota fără multă discuție indemnitatea, budgetul, legile referitoare la pactul cu Austria și alte proiecte de lege urgente. Pentru anul acesta contingentul de recruți ar rămâne cel de mai înainte. Consiliul de corōnă, ținut Duminecă sub presidenția Maieștiții Sale, s'ar fi învoit la acesta. Astăzi va urma, probabil, însărcinarea formală a banului cu formarea cabinetului. Dieta ține mâne, Joi, ședință, la cererea opoziției, care va propune votarea unei adrese către Monarhul, rugându-l să vină la Budapesta până la rezolvarea crizei. Majoritatea guvernamentală însă va respinge propunerea, ca fiind de prisos.

Cerere justă.

Sibiu, 24 Iunie n.

Astăzi își face intrarea în Belgrad noul rege al Sârbiei, Petru Carageorgievici.

I-se va face primire frumoasă, după cum vestesc ziarele. Lucru foarte natural. Alesul poporului fiind, nu pōte să fie de cât și iubitul poporului, ear' iubitorilor sei poporul știe să le aducă ovațiuni.

Zi de sârbătoare e deci ziua de astăzi pentru poporul sârbesc, la care va lua parte totă țera, toți cetățenii.

Ce atitudine vor observa însă reprezentanții puterilor străine față de acesta festivitate? Asta e întrebarea la care în momentul de față nu ne putem da răspuns. Vor fi și ei de față când cei-ce și-au scăldat în sânge mâ-nile vor ridica degetele în sus pentru a jura fidelitate și alipire față de noul rege și de casa sa domnitoare? Se va afla barem unul între ei, care să pună noului rege întrebarea: Ce va fi cu ucigașii antecesorului?!

Credem că da. Pentru-că cu toate că adunarea națională a Sârbiei a luat hotărâre, ca ucigașii să nu fie urmăriți, fiind fapta lor faptă patriotică, ear' pe calea acesta a ușurat mult poziția noului rege, care pōte zice, că a primit alegerea de rege după-ce adunarea națională a țerii sale resolvase în propriul cerc de activitate afacerea acesta curat internă: totuși regele nu va putē da și din a sa parte consacrare faptei împlinite, fiind-că nu 'l vor lăsa puterile străine. Puterile străine cer pedepsirea vinovaților, și cererea lor e justă.

Politica e o afacere internă a fiecărui-stat; dar' morala e bun comun

al omenimei întregi. Și cum morala trebuie să-și aibă partea sa și în politică, cei-ce mai țin la morală nu pot permite, ca ea să fie călcată în picioare, să fie făcută obiect de batjocură.

Cu bucurie am văzut, cum cel dintăiu care a sărit întru apărarea moralei, a fost Regele Carol al României.

Regimentul 6 sârbesc de infanterie a fost, cum știm, acela, care s'a făcut culpabil de cel mai disgustător act de tradare față de supremul seu comandant, și a comis cel mai barbar masacru, cărui asemenea istoria încă n'a avut să înregistreze până acuma, — regimentul al cărui comandant onorar e Regele Carol al României.

Și pe când adunarea națională sârbescă cu unanimitate de voturi aducea elogii și mulțamiri călăilor îmbrăcați în uniforma Regelui ucis din partea lor, dând astfel cea mai simțitoare palmă moralei: Regele Carol al României vine și renunță la onōrea de a mai fi comandantul onorar al asasinilor, vine și ia morala sub scutul seu!

Vine apoi Maiestatea Sa Monarhul nostru, și în telegrama de felicitare adresată noului rege sârbesc îi cere în mod categoric să caute să-și ridice țera din starea de adâncă decădere în care a fost de curând precipitată în fața lumii civilizate printr'o crimă blăstemată, — punându-i în vedere, că numai atunci se va putē bucura de simpatiile sale preainalte.

Și vine Rusia oficială, și într'un comunicat, care nu va produce prea mare bucurie în Sârbia, cere în formă și mai pronunțată pedepsirea criminalilor.

Iată ce zice guvernul rusesc:

„Guvernul rusesc, salutând alegerea noului monarch, descendent al unei dinastii glorioase, și urându-i deplin succes, exprimă în același timp convingerea sa, că Regele Petru I va lua, înainte de toate, măsuri de a pedepsi cu severitate pe criminalii trădători amestecați în infamia uciderii Regelui Alexandru. Negreșit, nu armata sârbescă întrăgă pōte fi făcută răspundătoare de acea crimă; dar' ar fi primejdios chiar pentru ordinea interioară a Sârbiei, de a lăsa fără răsunare o revoluțiune de stat făcută de armată. O asemenea greșelă ar influența în mod defavorabil asupra relațiilor tuturor statelor cu Sârbia“.

Rusia oficială vorbește destul de clar și la înțeles. Rămâne să vedem, dacă noul rege al Sârbiei a înțeles-o și o înțelege. Dacă nu va voi să o înțeleagă, sigur că va avē în contra sa la moment pe toate guvernele Europei, și pe toți omenii de bine, cari nu vor putē privi cu încredere la un domnitor încunjurat de omeni cu mâni murdare în sânge.

Urmărirea și pedepsirea vinovaților, Regele Petru al Sârbiei va trebui deci să o facă, nu numai pentru a da satisfacție moralei, principiilor de umanitate și opiniunii unanime a lumii culte, — ci chiar și pentru siguranța și pentru apărarea intereselor personale ale Domnitorilor. Pentru-că ce alta ar însemna sancționarea faptelor de odioasă aducere aminte întâmplare în Belgrad, de cât sancționarea principiului, că militarii pot să-și ucidă superiorii, chiar și pe capul încoronat, că în împreju-

rări analoge pot comite și alții asemenea fapte, fără a li-se putē considera faptele drept crime, și fără a-și călca jurământul prestat, ar însemna deci statuirea unui exemplu trist și de trist indemn pentru alții.

Regele Petru al Sârbiei va trebui deci să țină cont de toate acestea și împlinind cererea justă ce i-se face, să dea pe mâna justiției pe toți vinovații.

Regele Petru va trebui să îndepărteze din armată pe aceia cari s'au demis la roluri de asasini, căci în cas contrar se pōte, ca toate statele europene să facă aceea ce a făcut Anglia, să rupă raporturile diplomatice cu Sârbia.

Legea colonisărilor.

Secțiunea „afacerilor de colonizare“ a ministeriului nostru de agricultură a distribuit Sâmbăta (20 Iunie n.) spre opinare factorilor competenți planul proiectului de lege despre colonisări, la care numita comisiune lucără de câțiva ani deja și în obiectul căruia în 18 Ianuarie 1900 se ținuse la Budapesta o anchetă sub prezidiul ministeriului de agricultură Darányi Ignăcz.

Elaboratul secțiunii menționate mai sus se estinde pe 12 cōle de tipariu și e menit să înlocuască articolul de lege V din 1894 privitor la colonisări. E împărțit în 6 capitli, cuprinzând:

În c. I dispozițiuni generale privitoare la procedura colonisării, în care decretază două categorii: colonizare făcută de stat, și colonizare făcută de particulari. În ambele cazurile parcela fie-cărui colonist trebuie să fie așa de mare, în cât, cultivată de însuși colonistul să aducă venit suficient pentru susținerea familiei lui și pentru suportarea sarcinilor ce-i incumb în urma colonisării. Acestea sunt parcelele sau moșiile coloniste de mărime mijlocie. Pe lângă acestea însă sunt proiectate parcele sau moșii mici, pentru colonisti cari pe lângă cultivarea pământului propriu vor lucra și în brazdă străină, căpătând fie-care pământ în estensiune nu mai mare de cât 5—6 jugere și nu mai mică de cât 1/2 juger catastral. În fine, pentru a fi în fie-care colonie eventual și un moșieriu conducătoriu, un centru în jurul căruia să se grupeze colonistii și care să reprezinte „ideea“, proiectul dă guvernului latitudine să creeze în cadrele coloniei câte o moșie care singură să cuprindă până la 1/3 din întreg teritoriul (80—600 jugere).

Cât privește dreptul de proprietate, în dată-ce colonistul mic achită 10% din prețul moșiei, ear' colonistul mare 25%, moșia va fi întabulată pe el, ear' pentru a i se facilita solvirea, proiectul îi asigură scutiri de dare, fără ca scutirea acesta să-l lipsescă de drepturile civice (drept de vot la alegeri de deputați dietali, la alegeri municipale, comunale, etc.). E obligat însă să locuiască pe moșia sa colonistă, să pōrte economia și fără concesiune de la „comisiunea de colonisări“ să nu și îngreuneze moșia cu împrumuturi hipotecare, ori cu ori-ce felii de datorii.

Același capitol decretază, că la favorurile legii de colonisări pot fi făcuți părtași numai cetățeni ai statului ungar și că în casuri de colonisări private nu este permis a impune colonistilor obligământ solidar întru solvirea prețului moșiilor, ori obligământ cambial, nici a le condiționa să procure de la colonisator materialul necesar la clădiri, sau ori-ce altceva, cum nici a vinde exclusiv lui recolta.

Capitulul II definește detaliurile colonisărilor private, capitulul III ale colonisărilor de stat, — pe baza principiilor schițate mai sus, ear' capitulul IV enumără favorurile prin cari statul spriginește parcelarea moșiilor mari.

Capitulul V dă ministrului de finanțe indemnizare, ca în restimp de 10 ani de la intrarea legii în vigoare să pună la dispoziția ministrului de agricultură 80 milioane de corōne, în scopul colonisărilor, ear' capitulul VI cuprinde dispozițiuni diverse privitoare la executivă. Întră aceste dispozițiuni e de interes deosebit prerogativa statului de a participa la licitațiuni de moși fără a depune vadiul prescriș, de a face supraofert la licitațiuni încheiate deja, de a espropria moșii comunale în cas că ar fi lipsă de ele pentru scopuri de colonizare; în fine îndatorirea persoanelor morale (comună, fundațiune, fidei-comise, biserici, etc.), de a îmbia mai întâiu statului moșiile ce eventual vor să le vândă, și numai dacă acela nu reflectează la ele, să le facă de vinzare și altora.

Acosta ar fi pe scurt — după ziarele din capitală — schița noului proiect de lege menit să ducă cu un pas înainte realizarea scopului urmărit prin colonisările din țera noastră. Din punct de vedere pur economic și social-politic proiectul ar putē fi salutat cu bucurie din partea tuturor. Știm însă, toți, ce a nume s'a avut în vedere cu colonisările de până acum și nu avem motiv a crede că nu tendința întăririi unui singur popor, în paguba și slăbirea celorlalte din țera, e motorul și al acestui nou proiect.

De altcum nu cunoștem proiectul în întreg textul seu, ci — cum am accentuat mai sus — numai după schițarea făcută de unele ziare din capitală. Vom reveni însă asupra lui când va fi dat publicității în întregime.

Conștiința religioasă.

De Al. Popescu-Drajna.

Evul mediu a demonstrat în mod uimitor: cum indiviții pētrunși de conștiința religioasă au determinat atâtea mișcări mari cari preocupă paginile istoriei acestei epoce.

Scaunul Episcopului de la Roma era un sōre care trimitea razele sale pretutindeni, și făcea să strălucescă diademele depuse pe frunțile înclinate către acest sōre, — ale atâtor conducători de popōre.

Ce a putut să determine acel curent al luminei europene către bătrâna Asie, către lăgănul lui Iisus, dacă nu forța conștiinței religioase?

Espedițiunile îndelungate și fără de nici un profit altul de cât schimbul de idei și avere întră europeni și asieni sunt pornite din simfământul religios de a salva sfințenia lăgănului mântuitorului universal, de pângărirea barbarilor musulmani.

Atunci, când reformele religioase încep, și când spiritele îmbrățișează pe una sau alta, istoria lumii începe să numere lupte nesfârșite și războaie sângeroase, începe să povestescă măceluri îngrozitoare, isvorite din spiritul de conservare a credinței popōrelor.

Lupta brațelor și furia neîmblăndită a armelor vine să sprijinescă o credință sau alta, credința se amestecă cu interesele naționale, se desopește în sângele vărsat și face, ca fie-care popor să începă a-și avē o biserică națională.

Germania, Anglia, Svedia, în urma reformelor religioase par a fi mai con-

științe de puterea lor și mai eroice în lupte, dar și mai faimoase în paginile istoriei, căci avântul lor se însemnează, se încălzește și mai tare se oțelește la credința naționalismului aprins de știința credințelor religioase.

La popoarele din orientul Europei se efectuează acest lucru încă de la începutul creștinării lor și merge progresând în tot decursul timpilor.

La noi, Românii, conștiința religioasă atât de mult a pătruns mințile în epoca medievală și modernă, în cât domnia se considera de drept divin, și toate actele mari se săvârșeau sub imperiul credinței religioase.

Conștiința religioasă era o forță, care adese-ori învingea mulțimea popoarelor; era un scut ce venia în ajutorul avântului eroic, și de multe-ori o sentinela a naționalismului.

Același lucru era și pentru Germani; și cu drept cuvânt savantul profesor Litardt în magistrala sa operă: *Apologetische Vorträge über die Wahrheiten des Christentums* spune că dacă Germanii au suferit acea grozavă înfrângere de pe câmpiile de la Leipzig, nu se datorește aceasta de cât decadenței conștiinței religioase, provocate de frivolitățile din Franca, cari au alunecat și în Germania.

Conștiința religioasă a efectuat la noi, Românii, atâtea acte mari, publice și private, a preconizat atâtea idei mărețe, în cât răsfoind istoria nămolului nostru nu ne putem abține de la o admirațiune sinceră a acestei puteri neîntrecute.

Un popor cu conștiința religioasă dezvoltată e poporul nostru, un popor plin de înțelepciune, disciplinat, blând din cale afară, compătimitor, ospitalier, iubitor de țară, supus, măsurat în acțiune, și, cu inima vecinic bătând după fapte bune. El nu poate să se asmuțe la nemulțămiri și revolte, căci spiritul păcii e sădit adânc în inima lui, și atâtea mângăiere îi dă credința lui, în cât e vecinic împăciuitor cu orice sorte.

Noi avem esperiențele trecutului, avem exemple factice în însăși viața noastră, și ar trebui să nu stăm nepăsători față cu indiferentismul religios în care înnoțăm astăzi, de sus până jos, de la mare până la mic.

Conștiința națională, strâns unită cu conștiința religioasă, a fost arma noastră, prin puterea căreia suntem astăzi ce suntem.

Vorbind de edificarea poporului românesc, nu putem deci să nu amintim apostolilor nămolului, — preotului și învățătorului, — datorința ce li-o impune misiunea lor de luminători ai nămolului, și nu putem să nu stăruim din tot adinsul asupra necesității dezvoltării conștiinței religioase, la toate păturile nămolului nostru, de care poate

că în viitoriu mai mare lipsă vom avea de cât în trecut, tot numai în scopul conservării naționale, ca și în trecut.

Procesul lui Kalmár.

La timpul seu daserăm știre, că procuratura din Budapesta a intentat lui Kalmár Antal, fost avocat în Subotîța, proces de *laesa majestatis*, de ofensarea membrilor casei domnitoare și de agitație, cuprinse toate aceste delictate în cartea sa intitulată „Bekies Gu-sztáv történet- és közjogirása” (Cum serie Bekies Gusztáv istorie și drept public?). Din părțile învinuite dăm aci câteva specimenne:

„... Să treci prin sânge cu față radiată, să înfigi furcile în emblema atâră generațiunii magiare, să acoperi în negră jale Marea Ungarie, cu suflet tineresc să strivești cu ajutorul armelor străine dreptul istoric al unei națiuni libere, să pui țera în cătuși, cu suflet de bărbat să o și ții în ele și aprăpe douăzeci de ani să guvernezi cu ciomag de fer, — un astfel de simț de datorință nu cunoște nici etica, nici istoria universală. Dacă acestea sunt simț de datorință, atunci Sulla și Nero încă, numai simțul de datorință și-l au împlinit.”

„... Francisc Iosif de fapt nu săvârșește acte de guvernare, dar prin intențiile sale regale împedecă realizarea actelor legislative și de guvernament, pe cari națiunea așa de ferbinte le dorește. Ear' acesta nu e altceva de cât absolutism mascat.”

„... Ori poate-se da repetare de cel mai național domnitoriu-unui rege care în viața constituțională ungurească în raporturile ei cu Austria nici-odată nu și-a pus în cumpăna dreptății cuvântul decisiv în favorul nostru, ci totdeauna în favorul Austriei?”

Apoi zicând despre Habsburgi că toți sunt absolutisti din naștere, continuă:

„Acesta (absolutismul) li-a intrat în sânge, ca lui Falstaff lăudăroșia lașă. Tradarea (hütlenség) e caracteristica permanentă a Habsburgilor. Toți Habsburgii sunt biseri-coși, dar umilința din fața altariului știu să și-o aducă în armonie de conștiință cu cerbicoasă călcare a jurământului lor. În tocmă ea italianul, care după-ace a furat se duce să se ruge la icona Preacuratei pentru ertarea păcatelor. Virtute pe buze, nestinsă sete de sânge în inimă.”

„... Stare de asediu, intoleranță religioasă, glonț, bardă de călău, furci, ciomag, temniță, lanțuri grele, tortură inquisitorială, tribunale marțiale, robe de galere, baterea femeilor pe trupul gol în fața publicului... ce sumedenie de crime clare pe grămadă. Și cu această fiorosă (szörnyű) dinastie au fost silți Magiarii să trăiască timp de treisute cincizeci de ani!”

Destul, spre a se vedea în ce spirit e scrisă cartea „științifică-istorică” a fostului avocat, osândit la pierderea advocaturii pentru defraudări.

Procesul s'a pertractat Joi, Vineri și Sâmbătă la curtea cu jurați din Budapesta,

cu rezultatul următoriu: *trei luni închisore* și un an pierdere oficiului. Din carte (confiscată) se vor nimici părțile învinuite. Acusatul s'a declarat mulțumit cu pedepsa (destul de ușoră), procurorul a anunțat însă recurs de nulitate.

De la sate.

Prelegere populară în Ștena (lângă Cohalm).

— 4 Iunie v.

Comitetul despărțământului nostru Cohalm al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” a ținut Duminică în 1 Iunie v. c. prelegere populară în comuna Ștena.

Lucru nespun de folositor poporului nostru, care tocmai în aceste vremuri grele are mare lipsă de sfaturi și încurajare spre înaintare.

Laudă i-se cuvine deci vrednicului nostru vice-president I. Bercan, inițiatorul și mijlocitorul punerii în praxă a acestui lucru folositor.

Cu ocaziunea ținerii acestei prelegeri a fost prezent poporul din comună într'un număr cum nu se poate mai frumos, bărbați și femei, dovadă că e un popor brav și ascultător de conducătorii sei sufletiești: parochul I. Buzea și inv. N. Pulca.

Dovadă că e popor brav și doritor de înaintare a fost și viul interes cu care a ascultat și a primit sfaturile în adevăr de aur ale membrilor comitetului despărțământului Asociațiunii noastre.

Veschiderea noastră printr'un cuvânt de deschidere a făcut cunoscut poporului: ce e „Asociațiunea”, care e scopul ce l' urmărește, și cari sunt datorințele ce le avem unul fiește-care față de ea.

A ținut apoi învățătorul G. Maican o prelegere foarte instructivă despre: „chiama-rea și datorințele unui bun econom”, ear' învățătorul G. Andron a preles despre: „Putina beției și urmările ei”, descriind într'un mod cum nu se poate mai pipăibil rēul și paguba ce aduce poporului nostru rachiul, ilustrând cu exemple din viață toate afirmațiunile dsale. La finea prelegerii a arătat poporului și niște tablouri cu chipul omului bețiv și al celui nebețiv, pe cari în colorii aveau naturale sunt zugrăvite toate părțile interne ale corpului omeneș, putându-se observa lesne diferența între organele omului bețiv și ale celui nebețiv. Aceste tablouri prin explicațiile dlui prelegător au făcut o impresiune cum nu se poate mai pătrunzătoare asupra fie-cărui, așa că-ți produce tēmă de a mai bea rachiul după-ace odată veți cu ochii stricăciunile cauzate corpului nostru. Tablourile acestea, — cari în adevăr influențează asupra privitorului mai mult de cât ori-câte vorbiri despre rēul ce aduce omeniei beția — s'au lăsat spre a le pute privi poporul în școlă timp de 1—2 săptămâni. Ele sunt proprietatea despărțământului nostru și sunt câștigate prin stăruința vice-presidentului nostru de la doi bărbați de valoare ai noștri de dincolo.

S'a făcut apoi o mică pauză și după aceea din nou a preles învățătorul G. Maican despre: „Învățătura și foloșele ei”, care prelegere cu adevărat a pătruns în inima poporului, așa că la toate afirmațiunile prelegătorului, că ce multe greutăți suferă poporul numai din lipsa de învățătură, cum ar trebui poporul să îmbrățișeze școlă și biserica și ce folos ar avea din acest lucru, ilustrând tot cu exemple din viață bine alese toate, poporul plin de însuflețire răspundea: așa e, drept ai!

În urmă vice-presidentului printr'un cuvânt de mulțamire, adresat poporului pentru viul interes ce a arătat și parochului local I. Buzea pentru bunăvoința manifestată, încunoștințând și îndemnând poporul a lua parte în număr atât de frumos la prelegere, încheie zicând: „Dee bunul Dzeu, ca semințele sămănate azi de noi, prindând rădăcini în inimile și sufletele dvăstre, iubiți poporeni, să aducă rod înusit și înmiit spre binele și înaintarea dvăstre a tuturor.”

Dintre inteligență, pe lângă membrii comitetului: I. Bercan, G. Spornic, I. Buzea, G. Andron, G. Maican și Ieronim Buzea, au mai participat încă: simpaticul contabil al băncii „Economia”, G. Fuciu, învățătorul Z. Borcan și tinărul Crețu.

E de necrețut, cât de impunător lucru e cu ocazia ținerii acestor prelegeri prezentarea în o comună a cât mai multor conducători ai poporului nostru, cum a fost și în cazul de față. Numai spre laudă le poate servi celor, cari știind n'au pregetat a lua parte la ținerea acestei prelegeri populare, care până acum e deja a treia în tractul nostru.

Dee bunul Dzeu, ca să se poată realiza dorința vice-presidentului nostru, de a mai ține încă în vre-o 3 comune asemenea prelegeri, acum înainte de adunarea generală a despărțământului Asociațiunii noastre, căci aceste numai spre binele poporului nostru pot servi.

Ear' ca de încheiere țin de datorință a aduce și pe această cale mulțamirile noastre dlui paroch și dnei preotese din loc, cari cu atâtea bunăvoință și ospitalitate ne-au primit în casa dlor.

Ghiță din Ticuș.

Chestiuni școlare.

Programa

pentru încheierea solemnă a anului școlar 1902/1903, ce se va ține Sâmbătă în 27 Iunie 1903 n. de la 9—11 ore a. m. la școlă civilă de fete a Asociațiunii din Sibiu.

1. Cor: a) „Rugăciune către Maica Preacurată”, de Vorobchievits, și b) „Cântec de Maiu”, de Haidin.
2. Themă din opera „Nunta lui Figaro”, de Mozart, esec. la 4 mâni de Letiția Leșnican, și Eufrosina Popovici, eleve în cl. II și III civ.
3. „Valse Op. 69 Nr. 2”, de Fr. Chopin, esec. de Emilia Bena, elevă în cl. IV civ.
4. „De pe Someș”, de I. Mureșianu, esec. de Ana Bogdan, elevă în cl. IV elem.
5. „Rigoletto”, de Fr. Spindler, esec. de Florica Bonts, elevă în cl. II civ.

FOIȘORĂ

Vieta și activitatea sfântului Atanasie!

După Ios. Fisch, de Octavian Mureșan. (Urmare).

În 26 Iunie 345 muri episcopul arian Gregoriu din Alexandria, și astfel s'a șters și ultima piedecă a reîntôrcerii lui Atanasie. De la conciliul din Sardica Atanasie a trăit în Naissus (în Moesia) și în Aquileja. La reîntôrcerea sa merse prin Antiochia, unde se afla împăratul Constanțiu, care îl primi foarte călduros. După o absență de 6 ani și 7 luni intră în Alexandria în 21 Octobrie 345, primit cu mare bucurie, atât de popor cât și de cler. Ear' poporul îi eși într'u timpului depărtare de 100 de mili.

În decurs de 5 ani conduse Atanasie în liniște diecesa sa. După ce muri însă Constanțiu într'o luptă contra răsvrătorului Magnențius în anul 350, el, care a reținut pe fratele său de la prigonirea catolicilor, se ridicară din nou acuse. Constanțiu însă deocamdată era oprit a ajuta Arianilor, din cauza războiului ce avea să poarte în contra

lui Magnențiu și în contra lui Veteranio, pe care legiunile din Pannonia îl proclamară August. Acest războiu dură până la anul 353. Constanțiu într'o epistolă promise lui Atanasie ajutorul și scutul său și porunci prefectului din Egipt să nimicească mișcările dușmanilor lui Atanasie. Causa acesteia este a se căuta în împrejurarea, că Constanțiu nu voia să producă nemulțămiri în Alexandria și astfel să succedă lui Magnențiu să atragă pe Alexandrinieni pe partea sa. După ce însă Veteranio abzise, ear' Magnențiu a fost bătut, împăratul Constanțiu și-a arătat apoi adevărata intențiune. El se declară partisan al Arianilor. Intențiunea lui era: să învingă Arianismul, și credința părinților statorită în conciliul de la Nicea să fie suprimată cu puterea. Pentru realizarea acestora însă trebuia să cadă mai întâiu cel mai aprig luptător al învățăturii celei vechi și dușmanul cel mai înfricoșat al Arianismului, anume: episcopul Atanasie. Acesta vădă că pericolul se apropie și trimise 5 episcopi și 3 preoți la Constanțiu, ca să l' apere în contra acuzelor lor, ridicate contra lui din partea Arianilor, dar trimișii sei nu avură rezultatul dorit.

Ascultând Constanțiu de rugarea papei Liberiu, urmașul lui Iuliu, convocă un concil

la Arles în anul 353. Ca locuitori Liberiu trimise pe episcopii Vincențiu din Capua și Marcellus din Campania. În acest concil împăratul Constanțiu amenințând pe cei prezenți ceru judecarea, condamnarea și depunerea lui Atanasie. Pretensiunea episcopului Vincențiu din Capua, ca să fie condamnat Arianismul, a fost respinsă de către episcopii ariani cu cuvintele: „Noi suntem aici să condamnăm pe Atanasie, ear' nu Arianismul”. Atunci toți episcopii, afară de unul s'au înfricoșat și subscrieră sentința lui Atanasie, chiar și Vincențiu, legatul papei, căruia papa i concreduse să comunice conciliului, ca în aducerea sentinței față de Atanasie și față cu dogmele credinței, ce aveau a se statorî, episcopii să fie drepti. Numai episcopul Paulinus din Trier n'a voit să subscrie sentința. Din cauza acesta a fost exilat în Phrigia, unde a murit în lipsă și necazuri în anul 358.

Liberiu a fost cuprins de mare jale auzind de purtarea episcopilor la Arles, și a înduplecat pe împărat să conchieme un alt sinod. El a trimis o delegație, din care făceau parte Lucifer, episcopul din Cagliari, și Eusebiu, episcopul din Vercelli. Sinodul a fost conchiemat în anul 355 la Milano. Aici împăratul puse episcopilor condițiunea:

sau condamnă pe Atanasie, sau merg în exil. Mulți preferară însă exilul, între acestia episcopul Hosiu din Cordova și papa Liberiu.

În anul 355 veni Diogenes, notariul împăratului, ca ori să prindă pe Atanasie, ori să l' alunge. Nu a putut face însă nici o ispravă, și după 4 luni s'a reîntors. La începutul anului 356 veni beliducele Syrianus în Alexandria și provocă pe Atanasie să părăsască orașul. Când însă Atanasie îi declară, că va părăsi orașul numai în cazul când îi va fi poruncit acest lucru prin un mandat de la împăratul, Syrianus nu mai întreprinse nimica pentru-ca Atanasie să părăsască Alexandria. Dar acesta a fost numai la aparință, căci în noptea din 8 spre 9 Februarie a anului 356, tocmai pe când se făcea slujbă în biserica lui Theonas, năvăli cu o oște de 5000 de soldați și necinsti locul cel sfânt prin vărsare de sânge și prin alte crime. Atanasie scăpă ca prin minune și fugi. În locul lui Atanasie Eusebianii aleseră episcop pe Georgiu din Cappadocia. Acesta intră în Alexandria în 24 Februarie 357. Tot în acest an se reîntorsese și Atanasie în Alexandria și se ținea ascuns aici, așa că puțini erau, cari știau de reîntôrcerea lui. Episcopul Georgiu însă, prin faptele sale volnice așifi

6. „Hora miresei“, de I. Mureșianu, esec. de Aurora Barbu, elevă în cl. I civ.
7. „Tyrolienne“, de E. Ketterer, esec. de Paraschiva Șerbănescu, elevă în cl. II civ.
8. „Silberfischchen“, de E. Ketterer, esec. de Aurora Popoviciu, elevă în cl. IV civ.
9. „Gebirgsläuten“, de Fr. Bähr, esec. de Sabina Pop, elevă în cl. III civ.
10. „Cavatina“, de Raff, pentru violină cu acompaniament de pian, esec. de Ana Todea, elevă în cursul complementar.
11. „Cimpoiul“, de N. N., esec. de Olga Dragomir, elevă în cl. IV civ.
12. „Mic Poutpuriu românesc“, de N. N., esec. de Eleonora Luchici, elevă în cl. IV civ.
13. „Visul Elsei“, din opera Lohengrin, de R. Wagner-Liszt, esec. de Lucreția Nechiforescu, elevă în cursul complementar.
14. „Ballade g-moll“, de Fr. Chopin, esec. de Emilia Avramescu, elevă în cl. IV civ.
15. Solo: a) „Colindă“, de R. Schumann, și b) „Tu care ești repaș bland“, de Schubert, cu acompaniament de pian, esec. de Hortensia Medean, elevă în cursul complementar.
16. „Nunta în codru“, poezie de G. Coșbuc, decl. de Margareta Mărginean, elevă în cl. IV civ.
- Pausă.
17. „A tout Vapeur“, de L. Gobbaerts, esec. la 4 mâini de Elisaveta Crașovan și Laura Furdul, elevă în cl. III civ.
18. „Horă“, de I. Mureșian, esec. de Paraschiva Simian, elevă în cl. II civ.
19. „Deșteptarea Primăverii“, de E. Bach, esec. de Maria Pușcariu, elevă în cursul complementar.
20. „Valse“, de I. Bachmann, esec. de Victoria Cornean, elevă în cl. IV civ.
21. „Menuet“, de Boccherini, pentru violină cu acompaniament de pian, esec. de Ecaterina Nechiforescu, elevă în cl. IV civ.
22. „Pourquoi“, de I. Ascher, esec. de Cornelia Băciu, elevă în cl. III civ.
23. „Rapsodie română“, de A. Siposs, esec. de Aurelia Șerban, elevă în cl. IV civ.
24. „Barcarolla“, din povestirile lui Hoffmann, de Spindler, esec. de Margareta Mărginean, elevă în cl. IV civ.
25. „IV-a Air varié“, de Ch. de Bériot, pentru violină cu acompaniament de pian, esec. de Elisaveta Ioanovici, elevă în cl. IV civ.
26. „Farelle“, de St. Heller-Schubert, esec. de Felicia Ceusianu, elevă în cl. III civ.
27. „Ballade roumaine“, de I. Schaeffer, esec. de Hortensia Medean, elevă în cursul complementar.
28. „Garda Saraiului“, poezie de V. Alexandri, decl. de Maria Pușcariu, elevă în cursul complementar.
29. Cor: a) „Un cântec“, de I. St. Paulian, b) „Primăvara“, de I. Fischer.

Ôspeții sunt bineveniți!
Sibiul, 24 Iunie 1903.

Diracțiunea.

În curând poporul contra sa în așa mod, că în 2 Octombrie 357 numai cu fuga scăpă de furia poporului, până când 9 luni mai târziu, din mandatul împăratului fu eșăși aședat în oficiul său prin notariul Paulus. Aușindu-se, că Atanasie se află în Alexandria, cercară toate mijlocele, ca să afle locuința lui, dar' toate fură înzădar. Atunci se dădu porunca a căuta după el până prin Aethiopia și dacă îl vor afla să 'l ducă în temnițele de stat ale prefectilor. Dar' nu avură nici un rezultat. Și totuși Atanasie stătea în legătură cu credincioșii și le adresa scrisori de mângăiere pentru persecuțiunile din partea Arianilor. Din timpul acesta datăză o mulțime de scrieri de ale lui, așa: scripta de apărare pentru Constantin și istoria Arianismului pentru călugări. Prima vol s'o dee însuși împăratului, și deja se piegătise de drum, când i-se împărțăși părerea împăratului despre el (Atanasie), pe baza cărei păreri Atanasie nu putea spera nimica, din care cauză părăsi acesta ideea.

(Va urma).

Cine nu-și mustră copiii în tinerețe, va fi mustrat de ei la bătrânețe.

„Asociațiunea.“

Convocare.

P. t. domni membri ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ și toți iubitorii de cultura poporului român sunt prin acesta invitați a participa la adunarea generală a despărțământului „Murș-Oșorheiu“, ce se va ține la 6/19 Iulie 1903 la 3 ore după amiază în Săbădul-de-câmpie, cu următorul program:

1. Deschiderea adunării prin president.
2. Raportul secretariului despre activitatea despărțământului de la ultima adunare generală.
3. Raportul cassariului.
4. Raportul bibliotecariului.
5. Alegerea a două comisii:
 - a) pentru cenzurarea rapoartelor de sub nr. 2, 3 și 4;
 - b) pentru încasarea taxelor de la membrii vechi și pentru înscrierea de membri noi.
6. Rapoartele comisiunilor de sub a) și b).
7. Cetirea eventualelor disertațiuni.
8. Statorirea bugetului.
9. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală a Asociațiunii.
10. Închiderea adunării generale.

Din ședinta comitetului despărțământului XXIV.

Murș-Oșorheiu, la 4 Iunie st. n.
Dr. Enea Draia Stefan Russu
president. secretariu.

NOUTĂȚI

Incheierea festivă a anului școlar curent 1902/3 în seminariul arhiepiscopal „Andreian“ se va face Duminică în 15/28 a curentei la 11 ore a. m. în sala cea mare din institut, premergând serviciul divin de mulțumită în biserică din suburbiul Iosefin împreună și cu parastas pentru fericitul în Domnul arhiepiscop și metropolit Andrei baron de Șaguna, fiind luni în 16/29 a curentei aniversarea zilei morții acestui mare arhiepiscop.

Din Brașov. În zilele de Vineri, Sâmbătă și Duminică, săptămâna trecută, (19, 20 și 21 l. c. st. n.) a decurs în Brașov sub presiunea Preacuv. Sale dlui archimandrit Dr. Ilarion Pușcariu și în asistența dlui comisariu guv. Alecsu Kuncz, directorul suprem al districtului Clujului, examenul de maturitate la marea noastră gimnaziu rom. gr.-or. Resultatul final a fost, ca în totdună, și de astădată foarte mulțumitor. Din 25 candidați admiși atât la examenul în scris cât și la cel oral au trecut examenul 2 cand. cu nota generală foarte bine, 8 cand. cu nota gen. bine și 13 cand. cu nota gen. suficient, ear' doi candidați au fost îndrumați din câte un obiect la repetiția examenului din acest obiect (fizica) în luna Septembrie a. c.

Epizootii în jurul Sibiului. În 16 Iunie au perit de antrax: în comuna Vale și Galeș câte o vită cornută, ear' în 14 Iunie a perit în epizootie de bivoli o bivoliță în Nocrich. Ear' în Chirpăr un câine turbat a mușcat pe locuitorul Cristian Arz. Năpăstuitul a fost trimis la Budapesta în institutul anti-rabic al profesorului Högges.

După fotel ministerial — catedră. Corpul profesoral de la facultatea juridică a universității din Budapesta a hotărât în ședința ținută Vineri, să invite pe Wlassics Gyula, Ploșz Sándor și Láng Lajos, foști miniștri în cabinetul acum demisionat, să-și reocupe catedrele pe cari le aveau la numita facultate înainte de a fi devenit miniștri.

Monument lui Cuza. Domnul Stroe Beloescu, cunoscutul filantrop bărlădean (regatul român) a luat frumoasă inițiativă de a ridica un monument neuitatului Cuza Vodă în satul Grivița de lângă Bărlad, unde pe speșele dsale a clădit o frumoasă școală primară și acum clădește și o biserică. Monumentul va fi ridicat prin subscripție țărănească, ear' restul, până la completarea sumei necesare, va fi subscris de dsa. Dl Beloescu a declarat că voește, ca cel întâiu monument ridicat în semn de recunoștință lui Cuza Vodă să fie ridicat prin subscripție țărănească, căci Cuza a fost binefăcător țărânelor române.

Falsificatori de bani au fost descoperiți și arestați în Eger, întră cari se află și un proprietariu cu numele Berecz, om cu avere de preste o sută mii de florini. Faceau hârtii de câte o sută de corone.

Serata musicală a elevilor dlui H. Kirchner, va avé loc Sâmbătă, 27 Iunie st. n. la orele 7½ sêra în sala de la „Musikverein“. Bilete de intrare (locuri de ședut à 1 cor. și locuri de stat pentru studenți à 50 fl.) se vënd în librăria Georg Meyer și sêra la cassă.

Programa: 1. Două piese pentru pian: a) Bach: Präludium, b) Händel: Giga. 2. Taubert, „Cântec de lăgân“ pentru sopran. 3. Haydn: Sonată în G. dur 3. 4. Două cântece pentru o voce de bass: a) A. Rubinstein: „Asra“, b) H. Kirchner: „Solomone căpitane“ (doină). 5. Mozart: „La finta Giardiniera“, uvertură pentru pian (4 mâni). 6. Două cântece pentru o voce de alt: a) Bunnert: „All' meine Herzgedanken“, b) Rob. Franz: „Die Haide ist braun“. 7. Clementi: Sonatina în C. 8. Kuhlén: Sonatina în G. 9. H. Kirchner: două cântece pentru sopran: a) „Singurătate“, b) „În străinătate“. 10. Beethoven: piese pentru pian: a) Sonatină în F dur, b) Temă originală cu variațiuni. 11. Două cântece pentru bariton: a) Löwe: „Odin's Meeresritt“, b) I. Brahms: „Gang zum Lieben“. 12. Schumann: Scene de copii: a) „Von fremden Ländern u. Menschen“, b) „Fürchtenmachen“. 13. Aug. Bena (elev de compoziție): „Cheruvic“, cor bisericesc pentru voci de bărbați. 14. Hubay: „Cântecul pasere“ din „Der Geigenmacher von Cremona“. 15. Schubert: Improptu în As dur pentru pian. 16. Două cântări pentru bariton: a) H. Kirchner: „Nimmermehr hätt' ich gedacht“, b) Löwe: „Tom der Reimer“.

Treceri confesionale — cu licență de la papa. Săptămâna trecută arhiepiscopul-primat al bisericii rom. catolice din Ungaria, cardinal Dr. Vaszary, a publicat un circulariu, în care face cunoscută clerului hotărârea congregației „de propaganda fide“, în înțelesul căreia „catolicii de rit grecesc“ numai cu concesiune de la papa pot trece la „religiunea catolică de rit latin“.

În același circulariu cardinalul atrage atențiunea preoției sale asupra ordinațiunei ministrului privitoare la împedecarea lățirii alcoolismului, îndrumând'o să lucre din toate puterile pentru realizarea scopului urmărit prin această ordinațiune.

Ultimul Obrenovici. Prin măcelul de la Belgrad conspiratorii nu au pustiit de tot familia Obrenovici, căci în Constantinopol se mai află un descendent direct al ei: fiul din flori al regelui Milan, avut cu Artemisia Cristici, de educația căruia îngrijește însuși sultanul. Și se vede că originea obrenovicăscă a acestui copil o recunoșc și conspiratorii și — cum se presupune — aveau în plan, ori au încă și acum dușmanii dinastiei Obrenovici, să 'l ucidă și pe el. Cel puțin această explicație se dă în Constantinopol faptului, că după primirea știrii despre cele întâmplate în Belgrad sultanul a dat poruncă aspră celor din jurul copilului, ca nici pe un moment să nu-l lase să iese din casă. Existența acestui ultim Obrenovici, cu care partizanii dinastiei așa crudel detronate — căți vor mai fi — vor avé dör planuri de recucerire a tronului, se notifică deosebi ziarelor cari scriu că dinastia Obrenovici e stinsă total, prin cărți postale ilustrate cu portretul copilului (apropo june în flóre), având inscripția „Souvenir de Constantinople“ și următorul text german: Dta ești în răstăcire, mai este încă un Obrenovici: „prințul Milan“, fiul regelui Milan.

Tempești mari în România. Conform unui raport înaintat zilele acestea ministeriului de agricultură al României, în jumătatea primă a lunii curente județul Dâmbovița a fost bântuit de tempești mari, pe urma cărora economii au îndurat pagube enorme. Vânturi mari au descoperit case și au smuls din rădăcini mulțime de pomi, ear' povoiuri și grindină au nimicit aproape de tot sămănăturile și fânețele, așa că în acest județ recolta anului curent va fi una dintră cele mai slabe.

Un decret — zălogit pe 12 mii de franci. Zilele trecute era să se țină în Bazel licitație publică asupra unui decret. Cum se știe, primul guvernator german al provinciilor Elsația și Lorena, luate de la Franția în războiul din 1870—71, a fost marșalul Manteuffel. Titul actualul prin care Manteuffel a fost numit guvernator, e următorul: „Numirea lui Manteuffel de prim-guvernator al Elsației-Lorenei“, scris de însuși Bismark. Atât personalitatea lui Manteuffel și antecedențele ajungerii Germaniei se institue guvernator în provinciile acestea, cât mai ales titlul-autograf scris de Bismark, dau decretului valoare mare, așa că nu pôte suprinde pe nimenea faptul, că ereții lui Manteuffel având lipsă de parale l'au zălogit, căpătând pe el 12,500 franci. N'au plătit însă nici cametele și nici capitalul, și astfel creditorii l'au scos la licitație publică. Fusese pus deja și termenul, dar' în momentul ultim a întreprins consulul german din Bazel și a esoperat amânarea licitației, comunicând creditorilor, că guvernul Germaniei voește să răscumpere el decretul.

Pericol de otrăvire cu cernă. Întemplantându-se printre elevii școlilor din Elveția dese casuri de otrăvire cauzată de cernăla întrebuințată de elevi la scris, autoritățile au supus esaminării chimice toate soiurile de cernăla, câte sunt în circulație. Comisiunea de specialiști a constatat apoi, că aproape toate aceste soiuri, chiar și fiind în stare prospătă, au efect otrăvitor și inficiator.

„Indreptarea“ Sfintei Scripturi. O societate americană pentru răspândirea de cărți religioase a cerut acum de curând concesiune de la guvernul turcesc pentru a-și desfăce marfa printre creștinii din Turcia. Cărțile au fost date censorului oficial, spre a le examina: nu cumva conțin ceva periculos statului? Înțeleptul censor a cetit cetit, dar' în o epistolă a apostolului Pavel către thesalonicheni aflând pasagiul în care se face amintire de „credincioșii din Macedonia“ s'a înfuriat foc și a pretins de la societate să elimineze cuvântul „Macedonia“ și să scrie în locul lui „vilajetele Salonic și Monastir“ căci Turcia nu recunoște nici puin de Macedonia, ci numai vilajete.

Asurđiți de tunet. Mercuri după amiază s'a descărcat asupra Berlinului o tempestate așa de uriașă, în cât mulțime de ômeni au asurđit de puterea tunetelor, ear' trăsnetele au aprins număröse edificii.

Tot în săptămâna trecută s'a descărcat asupra orașului Heppner o ruptură de nori, pe urma căreia apele au nimicit aproape întreg orașul; 350 de ômeni au fost luați și duși de valuri. Până acuma au fost aflate cadavrele a 105; celelalte nu se știe pe unde le vor fi dus valurile.

Prin fonograf. Patrioții de lege moșaică din America își caută un rabi, la culmea misiunii. Li-a fost recomandat fiul ha-hamului din Győr, care s'a arătat aplecat a merge la Chicago, la compatrioții sei, pentru-ca să le predice ungurește, însă numai după ce va fi ales. La o prezentare în fața „poporului ales“, înainte de alegere, pentru a-i ține predică de probă, nu s'a învoit, probabil de frica — mării. Americanii însă tot americani, chiar și dacă sunt Evrei. I-au trimis un fonograf, pentru-ca să le trimită predică rostită în acest aparat. Candidatul li-a împlinit dorința, a ținut o predică ungurească și una nemțescă în fonograf, și apoi li-a trimis fonograful la Chicago. Evreii din acest oraș, originari din Ungaria, au fost atât de încântați de predicile din fonograf în cât acum nu se mai gândesc la rabi, ci în fiecare Șabeș dau drumul fonografului să le predice.

Bun; și lucru principal: eștin de tot!

Nostimadă. Un ziaru din București scrie următoarele: „Un student evren, Dasdewski, a încercat să sinucidă pe Cucevan, cunoscutul autor al gazetelor rusești anti-semite. N'a reușit de cât să 'l rănescă cu un cuțit la gât. Dasdewski se află arestat la Petersburg“. Așa 'i trebuie. Ce are el „să sinucidă“ pe alții?

Știri mărunte. În canalul St. Laurențiu (în Canada) zilele trecute un orcan uriaș a făcut mari pustiiri; șapte barce de pescari au fost isbite de stânci și sfărțate, două corăbii s'au cufundat, ear' din personalul lor au perit în valuri treizeci matrozi. — În Rincon (America) un tren al liniei ferate Pacific a derailat pe o costă de patruzeci urme înălțime; patru vagoane s'au răsturnat, ear' dintră călători patruzeci inși au fost răniți grav. — În Laconia (America) un incendiu uriaș a mistuit 1200 edificii, întră cari patruzeci erau stabilimente de fabrică. Asemenea și în Racin (tot în America) a ars de tot partea de fabrică a orașului. Focul era așa de puternic, în cât flăcările se ridicau până la înălțime de treisute de urme. — În Filadelfia 75.000 lucrători de la 553 firme de industrie textilă au decretat grevă, pretinzând reducerea orelor de lucru și urcarea simbriei. — În insulele filippine seceră mulțime de victime epidemia colerei. Chiar și numai în orașul Manila (capitala insulelor) au murit până acum, atacăți de coleră, 4000 de ômeni. Pe lângă acesta mai grassază încă două flagele ucigătoare: vîrsatul negru și ciurma.

Stimatului domn Albert Müller, Budapesta, V Vadász uteza 42/V. Crucea inventată de dta mi-a sosit, și te rog să primești cordiala mea mulțumită, deorece invențiunea dtale a avut o înfrînță de tot binefăcătoare asupra mea. Rog pe bunul Dumnezeu să te binecuvinteze pentru acesta. Cu distinsă stimă, Dirks Máttyás. Acesta epistolă a fost adresată inventatorului crucei duple electromagnetice nr. 86,967 R. B. și dovedește cât de eminent ajută această cruce la vindecarea bôlelor reumatice, la astmă, țiuiri de urechi, sgărciuri de inimă ș. a.

Nr. 388/903

[99] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor de învățători de la școlile comunelor mai jos însemnate din protopresbiteratul Sighișorei, se publică concurs cu termen de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Hetur**, cu salariu anual de 600 cor., cuartir gratuit în edificiul școlii și lemnele necesare de foc.

2. **Hendorf**, cu salariu anual de 601 cor. 68 fil., și anume: în bani 328 cor. 88 fil., în naturalii 220 cor. 80 fil., — de la stat 52 corone; cuartir gratuit în edificiul școlii.

3. **Saschiz**, cu salariu anual de 600 cor., și anume: din repartitie de la popor 500 cor., 100 cor. din cassa alodială, cuartir și lemnele necesare de foc.

4. **Boiul-mare**, cu salariu anual de 600 corone, cuartir gratuit în edificiul școlii și lemnele necesare de foc.

Reflectanții la aceste posturi au îndatorirea a prevedea instrucțiunea școlarilor de la 6—12 ani, și celor de la 13—15 ani și a ține în Dumineci și sărbători strănă în biserică și a conduce cântările liturgice, să și așternă petițiile concursuale instruite conform normelor în vigoare subscrisului oficiu protopresbiteral până la termenul indicat, cu îndatorirea a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre ași arăta desteritatea în cele rituale, preferindu-se cântăreții buni.

Sighișora, 7 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tracului Sighișorei, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Nr. 319 1903.

[101] 1—3

Spre scopul conferirii de **stipendii** din „**Fundațiunea lui Gozdu**” pe anul școlar 1903/4 pentru școlile medii, facultăți, universități și școlile de cadeți militari la armata comună și honveți — se scrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sau autenticate de notari publici:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere estrasul din matricula botezătorilor, provădut cu clausula parohului competent, că și de prezent aparține la biserica greco-orientală română;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au să subșternă studenții de la școlile medii atestatul despre anul școlar 1902/3, ear' cei de la facultăți și universități indicele despre toate cursurile ascultate și respective documentul despre progresul făcut;

c) că nici averea proprie, nici a părinților nu ajunge să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop e a se produce atestatul dirigătoriei politice competente. Atestatul să cuprindă și date pozitive despre această avere și trebuie să fie subscris și de preotul locului, ear' dacă n'ar fi acolo preot ori ar fi înrudit cu concurentul, trebuie să fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, atunci are să producă și atestat oficios despre ocupațiunea sa întru timp și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Fie-care concurent are să arete în petițiunea sa, specialitatea la care, și locul unde voește a continua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

4. Cei-ce voesc să studieze în străinătate au să arete necesitatea de a face studii în străinătate ca în cazul dacă li-se va vota stipendiul să se pōtă îndată esopera conceștiunea ministerială prescrișă.

5. Cu privire la concurenții pentru dobândirea de stipendii spre absolvarea școlilor militare de cadeți, se observă, că stipendiile acestea pe lângă documentarea condițiilor staverite în acest concurs (p. 1 a) c), 2, 3, 6, 8 și 9) numai atunci se vor estrada comandei școlilor militare, dacă concurentul va documenta că este privit de elev regulat la respectiva școală de cadeți.

6. Petițiile instruite cu documentele necesare sunt a se adresa la reprezentanța fundațiunei luf Gozdu, Budapesta VII. Holló utca 8. sz. până la 5 August st. n. a. c.

7. Totodată se provocă toți stipendistii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutoare pentru depunerea rigoroselor și câștigarea gradului de doctor, că până la termenul susindicat, și pe lângă observarea p. 3 din acest concurs, să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1902/3, căci altcum li-se va sista stipendiul, resp. nu vor căpeta ajutorul.

8. Petițiile, cari nu sunt instruite cu documentele sus amintite sau sosite după termenul scris, nu se vor lua în considerare.

9. În interesul expedării regulate, fie-care concurent să indice în petițiune locul și posta ultimă, unde este a i-se trimitte resoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Gozdu ținută în Iunie 1903.

Comitetul.

[102] 1—3

Concurs

Pentru ocuparea posturilor învățătoarești în comunele mai jos numite, din protopresbiteratul Seliște, prin această se scrie concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Aciliu**, un post, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

2. **Alămor**, un post, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

3. **Amnaș**, un post, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

4. **Gurariului**, 2 posturi, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

5. **Seliște**, un post, salariu 800 cor., relut de cuartir 100 cor., relut de grădină 40 cor. La acest post pot reflecta numai astfel de candidați, cari pe lângă atestatul de calificare prescriș posed diplomă că sunt cificați special pentru școlă de economii sau de desemn, sau că posed cunoștințe musicale și aptitudinea a instrua în cântări.

6. **Sibieli**, un post, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

7. **Topârcea**, un post, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

8. **Vale**, 2 posturi, salariu 600 cor., cuartir și grădină.

Cuincuenalele se socotesc la toate posturile de la ziua alegerii.

Reflectanții la vre-unul din aceste posturi au a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în comuna respectivă spre ași arăta desteritatea în cântările bisericesti.

Concursul instruit conform prescrierii au a se înainta în termenul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral Seliște în conțelegere cu comitetele parohiale.

Seliște, 8 Iunie 1903.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 250/1903

[92] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoarești din comunele mai jos însemnate, protopresbiteratul Sebeșului, se publică concurs cu termen de 30 zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Lancrēm**, două posturi, cu salariu de câte 600 cor. și relut de cuartir și grădină de câte 60 cor.

2. **Daia**, două posturi, unul cu salariu de 200 cor. din repartitie și 400 cor. între-gire de la stat, și al doilea cu salariu de 600 cor. din repartitie. Cuartir și câte un stâjin de lemne.

3. **Rēhān**, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină sau relut 50 cor.; pentru înființarea și conducerea corului 40 cor.

4. **Cacova**, cu salariu de 400 cor. din repartitie și 200 cor. între-gire de la stat, cuartir și grădină.

5. **Laz**, cu salariu de 600 cor. și relut de cuartir și grădină 40 cor.

6. **Capālina**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

7. **Șugag**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne de foc.

8. **Petrifalēu**, cu salariu de 400 cor. din repartitie și 200 cor. între-gire de la stat, cuartir în școlă și lemne de foc.

9. **Sebeșel**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

10. **Rēchita**, două posturi, fie-care cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

11. **Pianul-de-sus**, cu salariu de 600 cor., cuartir și lemne.

12. **Pianul-de-jos**, cu 600 cor. salariu, 50 cor. relut de cuartir și grădină și 1 stâjin de lemne.

13. **Vingard**, cu 600 cor. salariu, 50 cor. relut de cuartir și grădină.

14. **Deal**, cu salariu de 600 cor., cuartir și grădină.

Cuincuenalele se compută de la instituirea definitivă și serviciul neîntrerupt în respectiva comună.

Cei cari vor fi instituiți la posturile acestea sunt datori să cânte Dumineca și sărbătorească cu copii în biserică și la însărcinarea comitetului parohial a cultiva grădina de pomărit.

Concurenții au să și așternă cererile instruite conform normelor din vigoare, în termenul prefript, subsemnatului oficiu protopresbiteral și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare poporului în biserică spre ași arăta desteritatea în cântări.

În conțelegere cu comitetele parohiale.

Sebeș, 1/14 Iunie 1903.

Oficiul protopresbiteral:

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 329 1903.

[98] 3—3

Concurs

Pentru întregirea posturilor învățătoarești în următoarele comune din protopresbiteratul Solnocului se scrie concurs cu termen de 30 de zile de la prima publicare în „Telegraful Român”.

1. **Rogoz**, cu salariu de 600 cor., dintră cari 400 cor. se capetă de la stat, ear' 200 cor. de la popor.

2. **Peteritea**, cu salariu de 600 cor., dintră cari 500 cor. se capetă de la stat, ear' 100 cor. de la popor.

3. **Cupșeni**, cu salariu de 600 cor., dintră cari se speretă că 300 cor. se vor căpeta de la stat, ear' 300 cor. se capetă de la popor, și la toate acestea posturi cuartir în edificiile școlilor ori relut pentru cuartir și lemne de foc.

Reflectanții la aceste posturi au să țină strănă în Dumineci la s. liturgie cu școlarii.

Cererile instruite conform normelor în vigoare au să fie înaintate subsemnatului oficiu în termenul sus indicat.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Solnocului în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Cupșeni, în 1 Iunie 1903.

S. Cupșa
protopresbiter.

De la **Librăria archidieceșană** se pōte procura **Colecțiune de cântece și cântări bisericesti pentru școlile populare** de N. Stoicovici. Partea I. Cântece și cântări bisericesti într'o voce, pentru anii: I, II și III de școlă. Prețul broș. 50 fil. plus 5 fil. porto postal.

Frumosul roman

DUȘMÂNIE

de

Vasile E. Moldovan

costă 60 fileri.

Librăria archidieceșană.

Drepturile și datoriile învățătorilor (învățătoarelor) români.

Pentru învățătorii și învățătoarele române de la școlile populare elementare superioare și civile; pentru elevii și elevele de la preparandii și de la cursurile pentru asile de copii; pentru senat școlare (scaune școlare, eforii) confesionale; pentru preoți, direcțiuni școlare, autorități bisericesti, susținători de școlă; pentru inspectorate confesionale diecesane și pentru antistii comunale. Pe temeiul legilor, regulamentelor, ordinațiilor, instrucțiilor, hotărârilor și decisiunilor principiare, scrisă și compusă de **Dr. Mihai Szabó**, inspector regesc al comitatului Torontal, tradusă de **Eugen Zaslo**, profesor. Prețul 5 cor. 20 fil.

Se pōte procura de la **Librăria archidieceșană din Sibiu**.

Op premiat de Academia Română.

Semințe
din
Agrul lui Christos.

Cuvântări bisericesti

de

Zacharia Boiu,

asesor consistorial, protopresbiter etc.

Cu binecuvântare archierescă.

Tom. I.: **cuvântări la toate Duminecile de preste an.**„II.: **prasnicele și sărbătorile, precum și la casuale bisericesti.**
„III.: **cuvântări la înmormântări parastase etc.,**

Prețul fiecărui tom 3 corone și porto postal.

Se află de vânzare la **autorul** și la

Tipografia și librăria Archidieceșană Sibiu

Tot aici se află „**Cuvântări funebrele și memoriale**”, 1889, de același autor, cu **prețul redus de la 3 corone la 2 corone**.

Cea mai nouă carte de limba magiară
pentru școlile populare române.

a apărut în editura lui W. Krafft în Sibiu:

Carte de cetire și gramatică maghiară pentru școlile populare cu limba de propunere română. De **Dr. A. Schullerus** și **I. Popovici**.

Partea primă. 8° mediu. 88 pag. Prețul legat C. — 50.

Partea a doua. 8° mediu. 285 pag. Prețul legat C. 1.70.

În legătură cu aceste cărți stă:

Manual pentru propunerea limbei maghiare în școlile populare cu limba de propunere română. (Indigitații metodice și schițe de lecțiuni.) De **Dr. A. Schullerus** și **I. Popovici**. 8° mediu. 47 pag. Prețul broș. C. — 60.

Păreri despre aceste cărți:

„Cărțile de cetire ale dlor Schullerus și Popovici, întrebunțate conform indigitațiilor metodice cuprinse în manualul amintit, vor scote din școlă formalismul sec. Ele dau viață învățămîntului, îl fac interesant și conduc pe elevi așa zicînd jucîndu-se la învățarea limbei maghiare. Metoda urmat de domnii autori în adevăr e cel mai natural și ușor atît pentru învățător cît și pentru elevi. Pentru învățător e de mare preț manualul, care îl conduce pas de pas, dînd preparațiuni întregi și indigitații metodice amănunțite și ușurînd în mod însemnat grăuna lucrare a învățătorilor. — Aceste cărți ni-se par cele mai bune între câte avem noi pentru propunerea limbei maghiare.”

„Tribuna”, nr. 133/1902.

Comisiunea școlară referetă în ședința Sinodului archidieceșan, ținută la 19 April 1903 „asupra Manualului și cărții de cetire” de **Dr. A. Schullerus** și **I. Popovici**... propunetă să fie admise, după ce din punctul de vedere pedagogic sunt deja censurate prin Consistoriu.

[88] 2—5

„Telegraful Român”, nr. 44/1903.

În conferența învățătoarească din cercul Seliște, ținută în Gurariului la 25 April 1903, „dl Petru Giura își cetește elaboratul despre studiul asupra manualelor din limba maghiară pentru școlile populare și propuneri asupra celor mai bune și practice de folosit. Prin o amănunțită și instructivă expunere arată metodele, cari se folosesc la învățarea unei limbi străine, metode pe baza cărora sunt apoi compuse diferitele manuale didactice. Critică rînd pe rînd manualele din limba maghiară, cari se folosesc în școlile noastre, și în fine recomandă a se folosi manualele din limba maghiară edate de **Dr. A. Schullerus** și **I. Popovici**, pe cari le află mai corăspunzătoare, mai practice. Conferența recomandă introducerea manualelor lui **Dr. A. Schullerus** și **I. Popovici** în școlile din acest cerc.”

„Telegraful Român”, nr. 52/1903.